

Thomas Bredsdorff skriver sig ind i tidens strømning af pårørendeberetninger med bogen *Tøsne og forsyntia – Noget om livet med Alzheimers*, hvor han beskriver fire år af sin hustrus vej ned ad "Alzheimerstrasse", som han kalder det. Bogen er en hengiven kærlighedserklæring til hustruen Lene gennem 50 års ægteskab, som får diagnosticeret den fortvivlende og meningsløse sygdom, samt en rammende beskrivelse af, hvordan det er at være den pårørende, der står ved siden af. Thomas Bredsdorff har til ærinde, ikke blot på et personligt plan, men også i et litterært og idehistorisk perspektiv, at forstå, hvad det betyder, når et menneske mister sin hukommelse.

Thomas Bredsdorff har valgt at opdele bogen i tre separate sektioner, hvor første del er en introduktion til livet med Alzheimers. En fortælling om, hvordan Lenes liv begynder at forandres og dermed forandrer Thomas' liv også. Anden del er en indførsel i en litterær og idehistorisk gennemgang af alderdom og Alzheimer. Her mærkes tydeligt forfatterens baggrund med virke som litteraturkritiker og interesse i litteraturens og filosofiens bidrag til en bredere forståelse af aldring. Thomas Bredsdorff hentyder selv til et ønske om, at hans bog ikke er én, man skal gå dummere fra, hvorfor han har tilføjet denne litterære undersøgelse af alderdom og Alzheimers. Den tredje del følger igen Thomas og Lenes vej mod de svære beslutninger om bl.a. plejehjem, men indeholder også fine små stjernestunder fra dagliglivet.

I bogen beretter Thomas Bredsdorff om ægteparrets interesse for musik, kunst og litteratur, der beskrives som livsnæring og et fælles ståsted, både før og under Lenes sygdom. Beskrivelsen af det ændrede liv er ægte og dybtfølt. Mange pårørende vil genkende tankerne, følelserne, bekymringerne og ordene, der flyder fra Thomas' pen.

Bogen fungerer godt som noget muligt at spejle sig i for andre pårørende der, hvor den omhandler oplevelserne og forvandlingen, Lene gennemgår over årene. Beskrivelserne af Alzheimers indmarch er præcise og slående. Ligeledes er beskrivelserne om, hvordan den pårørende bliver berørt, påvirket og udmattet.

Tøsne og forsyntia er et selvterapeutisk værk. Thomas Bredsdorff beskriver, at fagpersoner ikke kunne have hjulpet ham i situationen – ud over dem, der direkte drager omsorg for Lene: "*Folk sagde: "Gå til psykolog". Jeg vil hellere bruge min computer og mit sprog som psykolog. Manuskriptet blev en slags sorggruppe for mig"*. Dermed bliver det tydeligt, at *Tøsne og forsyntia* er skrevet af en pårørende til pårørende. Det faktum at fortællingen er baseret på personlige erfaringer som pårørende bliver dens berettigelse i sig selv. Derfor indeholder bogen også den information og viden om Alzheimers (anden del), som Thomas Bredsdorff selv har savnet under det gradvise tab af Lene.

Det er en opløftende oplevelse at læse en velskrevet bog om at være pårørende. Der beskrives meget fint, og litterært interessant, de følelsesmæssige ligheder og udfordringer som pårørende møder, uanset om man har samme akademiske, kulturelle eller økonomiske kår. Tosomheden, der bliver til ensomheden, mærker alle pårørende.

Thomas Bredsdorff beskriver et sygdomsforløb, præget udelukkende af stabile og kompetente fag- og omsorgspersoner. Smuk bliver ligefrem hyldesten til et meget vedholdende personale, som følger familien over de fire år. Således bliver bogen også en hyldest til varme og dygtige hænder i en velfærdsstat, som forfatteren ellers beskriver som på vej mod at blive udhulet.

Dog vækker en så stabil støtte nok desværre ikke genklang hos mange andre pårørende i lignende situation, hvorfor den måske kan opleves som de færreste forundt?

Endvidere kan man pege på, at den idehistoriske gennemgang af alderdom og Alzheimer i bogens anden del meget vel kan udfordre mindre litterært interesserede pårørende.

Bogen slutter, før Lene – og Thomas – får fred, hvorfor forfatteren efterlader én i fortvivlelsen – sin egen. Fortvivlelsen over savnet af sin elskede. Det beskrives rammende, hvor vanskeligt det er at være i Thomas Bredsdorffs sted og efterlader ikke meget håb hos modtageren for, at livet en dag igen kan rumme lysere stunder. Dette er vel nok den realitet, de fleste pårørende oplever efter flere år med Alzheimers hos en nærtstående, og måske er det netop trøstende at vide, at man som pårørende ikke er alene om følelsen af dyb fortvivlelse?

Som litterært værk er *Tøsne og forsyntia* enestående i tidens strøm af pårørendeberetninger. Fin, velskrevet og befriende filosofisk. Men som støtte til pårørende, eller som anbefalelsesværdig litteratur til klienter, der netop er blevet pårørende, vil det kræve overvejelser om, denne bog er det rette match.

Af Mia Forsling, cand.psych. & Zarah Vedel Høst, cand.psych., Pårørendepsykologerne

